

Motion till riksdagen 2019/20:908

av Mikael Larsson och Per Schöldberg (båda C)

Förenklade regler för omräkning av andelstal i vägsamfälligheter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förenkling i anläggningslagen för landets vägsamfälligheter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Anläggningslagen tillkom för nästan 40 år sedan. De vägföreningar och vägsamfälligheter som bildades dessförinnan, enligt lagen om enskilda vägar, är numera samfällighetsföreningar och anläggningslagens regler gäller för att ompröva andelstalen. Trots att dessa föreningar är mellan 40 och 72 år gamla och således borde ha inaktuella andelstal, är det endast en mindre andel av dem som har erhållit nya andelstal genom omprövningsförrättning enligt 35 § anläggningslagen. Detta tyder på att den metod som lagstiftaren har valt för omprövning av andelstalen inte fungerar tillfredsställande och att det leder till att vi i dag har stora avvikelser, något som vägföreningarna själva reglerar genom egna beslut.

Detta förfarande är inte lagenligt och leder till en ovisshet om huruvida beslutad uttaxering kan göras, eller om någon medlem klandrar uttaxeringen i domstol. Utan uttaxeringsrätt med stöd av lag äventyras föreningens ekonomi, dess skötsel och investeringar i väg och andra gemensamma anläggningar. Den främsta anledningen till detta pragmatiska tillvägagångssätt är sannolikt att en lantmåteriförrättning anses kostsam och byråkratisk. Den nödvändiga förändringen av andelstalen beslutas då i konsensus i respektive förening, utanför det regelverk som lagstiftaren angivit.

Att radikalt sänka kostnaderna för omprövningsförrättningar genom Lantmåteriets försorg skulle inte innebära en lösning på problemet. Det finns uppskattningsvis 20 000 samfällighetsföreningar med otidsenliga andelstal. Om samtliga dessa skulle begära omprövning skulle det behövas i storleksordningen 100 lantmätare som arbetar heltid i 10 år för att genomföra dessa. Den mängden lantmätare med möjlighet att på heltid

avsättas att jobba med detta finns inte i landet. Därtill kommer att regeringen har beslutat att sedan 70-talet vilande och av en primärkommun förvaltade vägsamfälligheter måste återväckas för att statsbidraget ska kunna utgå. Projektet har givits en övergångstid på fem år.

Lösningen på ovanstående problem finns att hämta i vårt grannland Finland. Där tillämpas en metod för beslut om andelstal där föreningsstämman äger rätt att besluta om ändring av andelstal. Fastighetsbildningslagen är sprungen ur Sveriges och Finlands gemensamma historia, men de har gjort ett annorlunda vägval vad gäller föreningarnas ansvar att ha aktuella andelstal och registerhålla information om dessa. Många likheter finns mellan Sverige och Finland i hur vägföreningar bildas genom lantmäteriför rättning. Där bestäms vägens sträckning och standard samt vilka fastigheter som ska vara delaktiga i vägens utförande och drift. Däremot registreras inte andelstalen. Enligt lagen är det föreningarna själva som ska besluta, registerhålla och ompröva dessa vart fjärde år.

Någon genomgripande förändring av anläggningslagen i Sverige behövs inte för att i praktiken införa det som vi kan kalla den ”finska modellen”. Den finska modellen skulle innebära att samfällighetsföreningarna själva får besluta om ändringar av andelstalen i de gemensamhetsanläggningar som de förvaltar. Rättssäkerheten för den enskilde säkerställs exempelvis genom överklaganderätt till Lantmäteriet respektive mark- och miljödomstolarna.

Det bör ges regeringen till känna att det i dagsläget förekommer stora avvikelser i nu gällande andelstal för de cirka 280 000 km enskild väg som finns i landet och att det brådskar med att lagenligt rätta till detta på ett kostnadseffektivt och rättssäkert sätt.

Mikael Larsson (C)

Per Schöldberg (C)